

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені О.М. БЕКЕТОВА

Кафедра економіки підприємств міського господарства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор ЦПО і ЗН

“ 20 ” листопада (Ачкасов А.Є.) 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.7.4 Економіка і організація інноваційної діяльності

галузь знань 0305 Економіка та підприємництво

напрямок підготовки 7.03050401– Економіка підприємства

факультет ЦПО і ЗН

2014 – 2015 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Робоча програма з дисципліни «Економіка і організація інноваційної діяльності»
для студентів за напрямом підготовки 7.03050401 «Економіка підприємства».

Розробники: д-р.е.н., проф. кафедри Васильєв О.В.;
к.е.н., ас. кафедри Серьогіна Д.О.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економіки підприємств міського
господарства ЦПО і ЗН.

Протокол від “ 29 ” 08 2014 р., протокол № 1.

Завідувач кафедри _____ (Ачкасов А.Є.)

Робочу програму схвалено на засіданні випускової кафедри економіки
підприємств міського господарства ЦПО і ЗН.

Протокол від “ 29 ” 08 2014 р., протокол № 1.

Завідувач випускової кафедри _____ (Ачкасов А.Є.)

Програма відповідає формі Робочої програми навчальної дисципліни, що
затверджена Наказом по ХНУМГ ім. О.М. Бекетова від 24 лютого 2014 р.
№ 46-01.

Методист НМВ _____ (Ушаркіна О.В.) “ 21 ” жовтня 2014 р.

© ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2014

© О. В. Васильєв, Д. О. Серьогіна 2014

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Нормативна	Рік підготовки:	
			2-й
Загальна кількість годин – 108	Напрямок підготовки 7.03050401 – Економіка підприємства Галузь знань 0305 – Економіка і підприємництво	Семестр	
Модулів – 1			4-й
Змістових модулів – 3		Лекції	
			8 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних ____ самостійної роботи студента – ____	Освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст	Практичні, семінарські	
			4 год.
Лабораторні			
–		–	
Самостійна робота			
		96 год.	
Індивідуальні завдання: РГЗ - 18 год.			
Індивідуальне розрахунково-графічне завдання: «Теорія та практика організації інноваційної діяльності на підприємствах міського господарства»		Вид контролю: екзамен	

Примітка:

* вказуються години відведені по дисципліні в цілому на дану навчальну роботу.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для заочної форми навчання – 11% до 89 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка і організація інноваційної діяльності» є формування знань і навичок раціональної організації та економічного обґрунтування напрямків інноваційної діяльності підприємства з урахуванням сучасних тенденцій інноваційного розвитку економіки.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Економіка і організація інноваційної діяльності» є вивчення сутності інновацій та інноваційної діяльності, сучасних концепцій і тенденцій інноваційного розвитку; визначення методичних підходів щодо формування інноваційної політики підприємства та управління інноваційною діяльністю, вироблення і закріплення навичок інноваційної діяльності та оцінювання ефективності інноваційних проектів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- місце та роль інновацій у системі господарювання, сучасні світові тенденції розвитку інновацій;
- сутність сфери інноваційної діяльності, систему класифікації інновацій, поняття та етапи життєвого циклу інновацій;
- сутність попиту на інновації та засоби його відображення, умови, за яких інновація стає товаром;
- сутність та складові елементи інноваційної політики фірми, види інноваційних стратегій та їх співвідношення;
- зміст понять техніка і технологія, техніко-технологічна база підприємства, технічний розвиток; показники технічного рівня підприємства, напрямки відтворення техніко-технологічної бази підприємства;
- особливості менеджменту на стадіях життєвого циклу інновацій, ключові аспекти оперативного менеджменту, основні критерії вибору організаційних структур управління інноваційною діяльністю;
- наукові організації як джерело формування та реалізації інновацій, ринкові суб'єкти інноваційної діяльності, організаційні форми інтеграції науки та виробництва;
- зміст та завдання оперативно-календарного планування;
- цілі та завдання системи фінансування інноваційної діяльності, види фінансування інноваційних процесів, сутність ризикового фінансування інноваційної діяльності на базі венчурного капіталу, лізингове фінансування та його особливості, інноваційний проект як об'єкт фінансування;
- інструменти державної підтримки інноваційної діяльності;
- стимули і стимулювання інноваційної діяльності, правові аспекти охорони інтелектуальної власності;
- загальну схему моніторингу інновацій;
- основні принципи вимірювання ефективності інноваційної діяльності, показники економічної ефективності інноваційних проектів;

вміти:

- проводити оцінку рівня і успішності продуктових і процесних інновацій;
  - здійснювати систематичний аналіз діяльності підприємства, його поточного стану та перспективної позиції на ринку;
  - аналізувати рівень інноваційного розвитку регіонів;
  - формувати інноваційну політику фірми, здійснювати вибір стратегій інноваційного розвитку та програм з їх реалізації;
  - визначати напрямки технологічного розвитку підприємства;
  - формувати систему управління інноваційними процесами на підприємстві;
  - обирати та моделювати організаційні форми інтеграції науки та виробництва;
  - здійснювати оцінку ризиків інноваційних проектів;
  - обирати оптимальні форми лізингових договорів та платежів за ними;
  - проводити стимулювання творчої активності працівників, що займаються інноваційною діяльністю;
  - здійснювати комплексну оцінку ефективності інноваційних проектів;
- володіти: методикою використання міжнародного патентного класифікатора;

мати компетентності:

- здатність до визначення найвагоміших чинників комерційної успішності продуктових інновацій та її оцінки;
- здатність до оцінювання рівня процесних інновацій за допомогою експертних оцінок;
- здатність до формування інноваційної політики підприємства;
- здатність до вибору стратегій інноваційного розвитку підприємства;
- здатність до аналізу системи управління інноваційними процесами та її оцінки ефективності;
- здатність до визначення основних понять процесу планування і контролю на підприємстві;
- здатність до відбору, оцінки найкращих інноваційних пропозицій, та визначення оптимальних інструментів їх фінансування;
- здатність до визначення ефективних інструментів та засобів державної інноваційної політики, та їх застосування при організації інноваційної діяльності підприємства;
- здатність до організації та проведення моніторингу науково-технічної та інноваційної діяльності;
- здатність до проведення комплексного оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ЕТАПИ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

1. Сутність і характеристика інноваційних процесів та інноваційної діяльності.

Сутність інноваційної діяльності. Об'єкти та суб'єкти інноваційної діяльності. Значення інноваційних процесів для ефективної господарської діяльності. Поняття «новація», «інновація», «інноваційна діяльність». Поняття об'єктів та суб'єктів інноваційної діяльності. Сутність та основні етапи інноваційного процесу. Трансфер як складова інноваційного процесу. Інноваційний лаг. Класифікація інновацій. Стадії життєвого циклу інноваційного продукту. Особливості етапів життєвого циклу інноваційного продукту.

2. Еволюція теорій інновацій і сучасні тенденції розвитку інноваційних теорій.

Теорія циклічних криз як вихідна для інноваційного вчення. Класична теорія інноваційного розвитку Й. Шумпетера та її значення для розвитку інноваційної теорії. Поняття про кластер інновацій. Основні кластери в інноваційній теорії. Теорії постіндустріального суспільства та детермінізму. Теорія інтелектуальної технології. Поняття «парадигма» та «синергізм». Типи розвитку економіки.

3. Особливості створення інновацій і формування попиту на них.

Маркетинговий підхід до інноваційної діяльності. Умови виникнення попиту на інновації. Стимулювання підприємств на залучення інновацій. Види попиту: прихований попит, негативний попит, надмірний попит, повноцінний попит, нерегулярний попит, нераціональний попит, відсутність попиту, потенційний попит. Чинники, які найбільшою мірою стимулюють залучення інновацій. Конкурентні переваги. Товар-новація. Оригінальний продукт.

4. Інноваційна політика підприємства.

Поняття інноваційної політики підприємства. Сутність і види інноваційної стратегії підприємства. Принципи формування інноваційної політики підприємства. Складові елементи інноваційної політики підприємства. Інноваційний потенціал підприємства як спосіб реалізації інноваційної політики та методи його оцінювання. Інноваційна стратегія підприємства. Види стратегій: наступальна, стабільна, захисна, залежна, імітуюча. Принципи формування інноваційної політики підприємства. Складові інноваційної політики, їх взаємозв'язок та значення.

5. Інноваційний потенціал підприємства.

Сутність інноваційного потенціалу підприємства. Сутність принципу динамічної рівноваги. Складові інноваційного потенціалу: виробничо-технічний потенціал, децентралізація управління, гнучкість організаційної структури, техніко-технологічний рівень розвитку підприємства тощо. Структура та рівень інноваційного потенціалу. Способи оцінки інноваційного потенціалу. SWOT – аналіз.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПОРЯДОК ПІДГОТОВКИ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВ

6. Комплексна підготовка виробництва.

Сутність та значення комплексної підготовки виробництва для здійснення інноваційної діяльності. Етапи комплексної підготовки виробництва: науково-дослідні та проектно-конструкторські роботи, технологічна підготовка, технічна підготовка, документальні підготовка, організаційна підготовка, виробнича підготовка. Необхідні елементи комплексної підготовки, їх значення для розвитку інноваційних процесів.

7. Оновлення техніко-технологічної бази підприємства.

Сутність науково-технічного прогресу та його вплив на техніко-технологічний розвиток підприємства. Види технічного розвитку підприємства. Поняття та види технологій. Напрямки підтримки технічного рівня підприємства. Розвиток технології та її вплив на рівень технічного розвитку підприємства. Відтворення і вдосконалення техніко-технологічної бази підприємства. Основні показники оцінювання технічного рівня підприємства.

8. Управління інноваційними процесами.

Види інноваційних процесів та особливості їх управління. Різниця між стабільним і інноваційним процесами. Сутність управління інноваційними процесами. Інноваційний менеджмент. Стратегічне управління. Сутність стратегічного планування інноваційних процесів. Оперативне управління інноваційними процесами. Інноваційна стратегія Планування, організація та контроль інноваційної діяльності. Організаційні структури управління інноваційної діяльності, їх особливості, переваги та недоліки.

9. Інфраструктура інноваційної діяльності.

Поняття про сферу інноваційної діяльності. Особливості ринку новачків. Поняття про інноваційну інфраструктуру. Види підприємств-суб'єктів інноваційної діяльності: експлеренти, пацієнти, комутанти, віоленти. Організаційні структури підтримки інноваційного бізнесу. Особливості венчурного бізнесу. Особливості фірм – бутлегерів. Організаційні структури підтримання інноваційного підприємництва: бізнес-інкубатори, регіональні центри підтримки, регіональні науково-технічні центри, технополіси, технопарки, консорціум, науково-технічні альянси тощо.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

10. Завдання і джерела фінансування інноваційних процесів.

Завдання держави щодо фінансування інноваційних процесів. Принципи, за якими будується система фінансування інноваційних процесів. Сутність і види інвестицій. Джерела фінансування інноваційної діяльності. Внутрішні та зовнішні, власні, залучені та позичені фінансові ресурси (інвестиції). Механізми фінансування (інвестування) інноваційної діяльності. Особливості фінансування інноваційних процесів венчурним капіталом, а також особливості лізингу, франчайзингу і форфейтінгу. Лізингове фінансування. Інноваційні проекти та особливості їх фінансування. Сутність і структура бізнес-плану. Бюджет інноваційного проекту.

11. Моніторинг інновацій.

Планування інноваційних програм. Необхідність моніторингу ринку інновацій. Необхідність систематичного і цілеспрямованого новаторства. Джерела інноваційних можливостей. Сутність і значення патентного пошуку. Види патентного пошуку. Види і джерела інноваційної інформації. Технічна та патентна інформація.

12. Економічне оцінювання інноваційних проектів.

Поняття про ефективність інновацій. Види ефектів від інноваційної діяльності. Сутність і значення економічного ефекту від впровадження інновацій. Основні показники оцінювання ефективної інноваційної діяльності. Дисконтування вартості грошей у часі у процесі визначення економічного ефекту. Визначення точки беззбитковості та строку окупності інноваційного проекту. Визначення економічного ефекту від впровадження інновацій, спрямованих на зниження собівартості продукції. Визначення ефективності продажу та придбання ліцензій.

13. Державне регулювання інноваційної діяльності.

Сутність державної інноваційної політики. Типи інноваційної політики держави в залежності від економічної ситуації в країні. Сутність Закону України «Про інноваційну діяльність». Методи державного регулювання інноваційної діяльності. Державна фінансова підтримка інноваційних процесів. Методи та інструменти державної інноваційної політики, особливості їх застосування. В чому полягає відмінність між прямими та непрямими методами. Важелі і інструменти стимулювання інноваційної діяльності. Створення системи патентного права (авторського права) та її значення для розвитку інноваційних процесів. Авторське право, інтелектуальна власність, промислова власність, торгова марка, комерційне найменування. Сутність і значення ліцензування інноваційних продуктів. Франчайзинг як спосіб трансферу інновацій.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього го	у тому числі					Усього го	у тому числі				
1	2	л	п	лаб	інд	с.р.	8	л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль Економіка і організація інноваційної діяльності												
ЗМ 1.1. Основні поняття та етапи інноваційного процесу												
Тема 1.	-	-	-	-	-	-	7	1	-	-	-	6
Тема 2.	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	5
Тема 3.	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	5
Тема 4. Інноваційна політика підприємства	-	-	-	-	-	-	7	1	-	-	-	6
Тема 5.	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	5
РГЗ	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	5
Разом за змістовим модулем 1	-	-	-	-	-	-	34	2	-	-	-	32
ЗМ. 1.2 Порядок підготовки інноваційних процесів на підприємстві												
Тема 6.	-	-	-	-	-	-	7	1	-	-	-	6
Тема 7.	-	-	-	-	-	-	6	-	1	-	-	5
Тема 8.	-	-	-	-	-	-	9	2	1	-	-	6
Тема 9.	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	7
РГЗ	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	8
Разом за змістовим модулем 2	-	-	-	-	-	-	37	3	2	-	-	32
ЗМ. 1.3 Оцінювання результатів інноваційної діяльності												
Тема 10.	-	-	-	-	-	-	8	1	-	-	-	7
Тема 11.	-	-	-	-	-	-	7	-	1	-	-	6
Тема 12.	-	-	-	-	-	-	10	2	1	-	-	7
Тема 13.	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	7
РГЗ	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	5
Разом за змістовим модулем 3	-	-	-	-	-	-	37	3	2	-	-	32
Усього годин	-	-	-	-	-	-	108	8	4	-	-	96

5. Теми семінарських занять

Не передбачено.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 7. Оновлення техніко-технологічної бази підприємства.	1
2	Тема 8. Управління інноваційними процесами.	1
3	Тема 11. Моніторинг інновацій.	1
4	Тема 12. Економічне оцінювання інноваційних проєктів.	1
	Разом	4

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність і характеристика інноваційних процесів та інноваційної діяльності.	6
2	Тема 2. Еволюція теорій інновацій і сучасні тенденції розвитку інноваційних теорій.	5
3	Тема 3. Особливості створення інновацій і формування попиту на них.	5
4	Тема 4. Інноваційна політика підприємства.	6
5	Тема 5. Інноваційний потенціал підприємства.	5
6	Тема 6. Комплексна підготовка виробництва.	6
7	Тема 7. Оновлення техніко-технологічної бази підприємства.	5
8	Тема 8. Управління інноваційними процесами.	6
9	Тема 9. Інфраструктура інноваційної діяльності.	7
10	Тема 10. Завдання і джерела фінансування інноваційних процесів.	7
11	Тема 11. Моніторинг інновацій.	6
12	Тема 12. Економічне оцінювання інноваційних проектів.	7
13	Тема 13. Державне регулювання інноваційної діяльності.	7
	- у тому числі робота над РГЗ	15
	Разом	96

9. Індивідуальні завдання (ІЗ)

№ з/п	Вид індивідуального завдання	Семестр	Найменування завдання	Обсяг завдання	Кількість годин
1	Індивідуальне розрахунково-графічне завдання: «Теорія та практика організації інноваційної діяльності на підприємствах міського господарства»	4 - й (заочна форма)	Систематизації, закріплення та поглиблення знань отриманих під час вивчення курсу	Текст РГЗ на 10-15 стор.	18

10. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні, репродуктивні (пояснювально-ілюстративні). Розв'язок задач. Конспектування лекцій. Самостійна робота.

11. Методи контролю

Методи контролю знань студентів:

1. Проміжні методи контролю по темах (усне опитування, тестові завдання) з зазначенням кількості балів, які можна отримати за кожну тему та за модуль в цілому, передбачають 100-бальну систему оцінювання.
2. ІЗ оцінюється окремо також по 100-бальній системі.
3. Екзамен проводиться письмово.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Екзамен

Поточне тестування та самостійна робота													ІЗ (РГЗ)	Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3				10%	30%	100%
T1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	T 13			
20%					20%				20%						

T1, T2 ... T13 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки для самостійного вивчення з дисципліни «Економіка і організація інноваційної діяльності» (для студентів освітньо – кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки 6.030504 – Економіка підприємства і слухачів другої вищої освіти спеціальності 7.03050401 – Економіка підприємства).
2. Конспект лекцій з дисципліни «Економіка і організація інноваційної діяльності» (для студентів освітньо – кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки 6.030504 – Економіка підприємства і слухачів другої вищої освіти спеціальності 7.03050401 – Економіка підприємства).
3. Методичні вказівки для виконання контрольної роботи з дисципліни «Економіка і організація інноваційної діяльності» (для студентів освітньо – кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки 6.030504 – Економіка підприємства).
4. Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни «Економіка і організація інноваційної діяльності» (для студентів освітньо – кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки 6.030504 – Економіка підприємства).

14. Рекомендована література

Базова

1. Волков О.І., Денисенко М.П., Гречан А.П. Економіка та організація інноваційної діяльності: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2007. – 662 с.
2. Заблоцький Б.Ф. Економіка й організація інноваційної діяльності: Навч. посібник. – Львів: Новий світ. – 2008. – 456 с.

3. Йохна М.А., Стадник В.В. Інноваційний менеджмент: Навчальний посібник. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2006. – 464 с.

Допоміжна

1. Балабанов И. Т. Инновационный менеджмент.- СПб: "Питер", 2000. М.
2. Гительман Л.Д. Преобразующий менеджмент. М.: Дело, 1999.
3. Инновационный менеджмент / Под ред. С.Д. Ильенковой.- М.: "Банки и биржи", 1999.
4. Санто Б. Инновация как средство экономического развития. Пер. с венгер.- М.: Прогресс, 1990.
5. Твис Б. Управление научно-техническими нововведениями.- М.: Экономика, 1989.
6. Торкатюк В.І., Шутенко А.Л., Соболева Г.Г. Інноваційна політика науково-технічного розвитку міста. - Харків: ХДАМГ, 2003.

15. Інформаційні ресурси

1. Цифровий репозиторій ХНУМГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua>

Аркуш актуалізації

Робоча програма навчальної дисципліни .....
(назва)
за напрямом / спеціальністю підготовки .....
(залишіть потрібне)

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри .....
(на якій розроблена робоча програма)

..... (.....)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри .....
(за належністю напрям / спеціальності)

..... (.....)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету .....
(за належністю напрям / спеціальності)

..... (.....)
(підпис) (прізвище та ініціали)

М.П. “ _____ ” _____ 201 _ року

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри .....
(на якій розроблена робоча програма)

..... (.....)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри .....
(за належністю напрям / спеціальності)

..... (.....)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету .....
(за належністю напрям / спеціальності)

..... (.....)
(підпис) (прізвище та ініціали)

М.П. “ _____ ” _____ 201 _ року

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри .....
(на якій розроблена робоча програма)

..... (.....)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри .....
(за належністю напрям / спеціальності)

..... (.....)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету .....
(за належністю напрям / спеціальності)

..... (.....)
(підпис) (прізвище та ініціали)

М.П. “ _____ ” _____ 201 _ року